

**ИЗБОРНОМ ВЕЋУ
ПРАВОСЛАВНОГ БОГОСЛОВСКОГ ФАКУЛТЕТА
УНИВЕРЗИТЕТА У БЕОГРАДУ**

Предмет: Реферат комисије за избор у звање асистента за ужу научну област Историја Цркве, са пуним радним временом.

Одлуком Изборног и Наставно – научног већа Православног богословског факултета Универзитета у Београду број 0104-193/3 од 6.4.2021. године о расписивању конкурса и решењем о образовању комисије за припрему реферата за избор у звање асистента за ужу научну област Историја Цркве, број 0205-326/2 од 3.6.2021. године, изабрани смо у Комисију за припрему реферата о пријављеним кандидатима за избор у звање асистента за ужу научну област Историја Цркве, са пуним радним временом.

После увида у предложени конкурсни материјал имамо част и задовољство да Изборном и Наставно – научном већу Православног богословског факултета Универзитета у Београду поднесемо следећи

РЕФЕРАТ

На расписани јавни конкурс, објављен у публикацији *Послови* од 19.05.2021. године, пријавио се један кандидат – **Мар Миле Суботић**, докторанд који је тренутно у звању асистента на Групи за Историју Цркве на Православном богословском факултету Универзитета у Београду. Кандидат је уз пријаву од 25. маја 2021. године, уредно приложио сву конкурсом предвиђену документацију.

1. Биографија

Миле Суботић је рођен 6. јуна 1977. године у Београду. Основну школу „Никола Тесла“ у Раковици је као добитник Вукове дипломе завршио 1992. године. Исте године је уписао петоразредну Богословију Светога Саве у Београду, у којој је био покретач и први уредник листа за Православну српску омладину „Растко“. Православни богословски факултет у Београду је уписао 1997. године. Након две године је наставио студије на Богословском факултету Светога Саве у Либертивилу, Илиној, САД. За време студија је у Чикагу предавао Веронауку и Српски језик са културом. У јулу 2002. године је рукоположен за ђакона и свештеника, и постављен је за пароха у Саут Бенду у Индијани. Постдипломске студије теологије на Универзитету Нотер Дам ду Лак уписао је 2003. године и успешно их завршио 2006. године. За то време је био уредник локалног Православног радија и телевизије, и био члан неколико одбора за образовање при Средњезападноамеричкој епархији. У јулу 2008. године се вратио у Београд, где је постављен за четвртог раковичког пароха. У Београду је учествовао на бројним научним скуповима и објављивао радове из Историје Цркве и Литургије. Докторске студије је уписао 2014. године на Православном богословском факултету Универзитета у Београду. Положио је све испите предвиђене програмом докторских студија на Православном богословском факултету Универзитета у Београду, и у јулу 2016. године пред трочланом Комисијом (проф. др Радомир Поповић, проф. др Зоран Крстић и доц. др Раствко Јовић) одбранио концепт докторске дисертације на тему „Историјско-еклисијолошки аспекти организације Православне Цркве у САД у првој половини 20. века“. Тема је прихваћена и у оквиру Наставно-научног већа Православног богословског факултета и након тога потврђена одлуком Већа друштвено-хуманистичких наука Универзитета у Београду. Дисертацију пише под менторством проф. др Владислава Пузовића. Свештеник Миле Суботић је од 2016. године до 2018. године био парох при Старој цркви Васкрсења Христовог на Палмеру у Чикагу. Од октобра 2018. године до сада је асистент на Групи за Историју Цркве на Православном богословском факултету Универзитета у Београду. Уз наставни и научно – истраживачки рад, активно промовише науку на радију и телевизији. Протонамесник Миле Суботић је тренутно причислен храму Преображења Господњег на

Видиковцу у Београду. Течно говори енглески језик и влада знањем руског и старогрчког језика.

2. Наставно – педагошки рад

Кандидат Мср Миле Суботић је још за време основних академских студија у Чикагу предавао Веронауку и Српски језик са културом у црквеним школама у Лејк Форесту и при Саборном Храму Васкрсења Христовог. Од 2003. до 2008. године био је уредник локалног Православног радија и телевизије у Саут Бенду у Индијани, и био члан неколико одбора за образовање при Средњезападноамеричкој епархији. Након завршетка постдипломских студија, кандидат је као гост предавач, одржао више предавања из Историје Православног богослужења и Историје Православне Цркве студентима теологије и антропологије на Универзитету Нотер Дам ду Лак у Индијани. Кандидат је аутор уџбеника *Православна вјеронаука за 5. разред основне школе*, Бања Лука: Катихетски одбор, 2016. Министарство просвјете и културе Републике Српске, рјешењем бр. 07.041/052-3881-1/16, од 01.07.2016. године, одобрило је овај уџбеник за издавање и употребу у основним школама. Кандидат Мср Миле Суботић поседује наставно-педагошко радно искуство у високошколском образовању. Од 2018. године кандидат је у звању асистента ангажован на Групи за Историју Цркве, на предмету Историја Српске Православне Цркве. У свом педагошком раду кандидат је постигао запажене резултате, о чему сведоче оцене добијене у поступку студентске евалуације педагошког рада наставника. У претходне три академске године резултати анкетирања студената су по општој оцени одлични – 2018/2019: 5,00; 2019/2020: 4,72; 2020/2021: 4,92. У наведеним анкетама студенти су изузетно високим оценама истакли следеће карактеристике кандидатовог педагошког приступа у настави, као и у другим обавезама у раду са студентима: редовност одржавања наставе, разумљивост излагања предметне материје, подстицање студената на активност, критичко мишљење и креативност; уважавање студентских коментара, ставова и критика, као и благовремено и ажурно одговарање на студентска питања и друге поруке; професионалност и етичност у комуникацији са студентима.

3. Научно – истраживачки рад

Научно – истраживачки рад кандидата Милета Суботића је усредсређен на историју Српске Православне Цркве и осталих помесних Цркава у Сједињеним Америчким Државама. Кандидат је од првог избора у звање асистента учествовао на једном међународном и два скупа од националног значаја, на којима је представљао своје радове:

1) Међународни научни скуп „Осам векова аутокефалије Српске Православне Цркве (1219 – 2019): историјско, богословско и културно наслеђе”, Православни богословски факултет, Београд, 10 – 14. децембар 2018. године; 2) Научни богословски скуп „Исихазам у животу Цркве Српских и поморских земаља”, Манастир Тумане, Голубац, 14. септембар 2019. године; 3) Научни скуп „Богословље и духовни живот Карловачке Митрополије у оквиру 800 година аутокефалије Српске Православне Цркве”, Београд – Нови Сад, 16 – 17 децембар 2019. године.

3.1 Библиографија радова

Библиографија кандидата пре избора у звање асистента на Православном богословском факултету Универзитета у Београду указује на његову способност за интердисциплинарни рад:

1. Суботић, Миле, „Литургија апостола Аддаи и Мари“, *Српска теологија данас*, књ.2: Зборник радова другог годишњег симпозиона (ПБФ Београд 28-29. маја 2010), уред. Б. Шијаковић, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2010, 267-269.
2. Суботић, Миле, „Савремени северноамерички литургичари: Аидан Каванагх (1929-2006)“, *Српска теологија данас*, књ.3: Зборник радова трећег годишњег симпозиона (ПБФ Београд 27-28. маја 2011), уред. Б. Шијаковић, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2012, 413-416.
3. Суботић, Миле, „Источносиријски типик“ , *Српска теологија данас*, књ.4: Зборник радова четвртог годишњег симпозиона (ПБФ Београд 25-26. маја 2012),

- уред. Р. Поповић, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2013, 362-365.
4. Суботић, Миле, „Коптско богослужење“, *Богословље I* (2013), 223-229
 5. Суботић, Миле, „Увод у етиопско богослужење“, *Српска теологија данас*, књ.5: Зборник радова петог годишњег симпозијума (ПБФ Београд 14. децембар 2013), уред. Р. Поповић, Београд: Институт за теолошка истраживања ПБФ, 2014, 38-43.
 6. Суботић, Миле, „Српско-руски црквени односи у Сједињеним Америчким Државама у другој половини деветнаестог века“, *Српска теологија у двадесетом веку: истраживачки проблеми и резултати*, књ. 18 (ПБФ Београд 2015), приред. Б. Шијаковић, 87-97.

У потоњим редовима налази се преглед и опис научних радова кандидата од 2018. до 2021. године (период првог избора у звање асистента), ради процене способности кандидата за научно – истраживачки рад у ужој научној области Историја Цркве.

1. Суботић, Миле, „Исихастички покрет и синанти у Моравској Србији у савременим публикацијама на енглеском језику“, Видјехом свјет истиниј : Зборник радова са Научног богословског скупа „Исихазам у животу Цркве Српских и поморских земаља“, (14. септембар 2019. године. Манастир Тумане, Голубац), ур. 3. Матић, (Београд : Институт за Систематско богословље Православног богословског факултета Универзитета у Београду ; Пожаревац : Одбор за просвету и културу Епархије пожаревачко-браничевске ; Голубац: Манастир Тумане, 2019), 177 – 188 [М 63]

Кандидат у овом раду даје хронолошки и упоредни преглед поглавља и одредница о исихастичком покрету и синантима у Моравској Србији у новијим научним монографијама и речницима на енглеском језику. Кандидат има за циљ да укаже на ниво заступљености и интересовања за исихазам и деловање монаха синанта у Моравској Србији, на енглеском говорном подручју, односно у савременом западном друштву. У овом прегледном раду аутор подсећа да су монаси избеглице са Синаја и Свете Горе били

веома културни и образовани, и да је њихово присуство у Моравској Србији снажно утицало на књижевност и црквену уметност. Кандидат запажа да је у монографијама и речницима на енглеском језику пренаглашена улога бугарских духовних и културних центара из Трнова, нарочито у погледу развоја српске књижевности и црквене уметности крајем четрнаестог и почетком петнаестог века. Аутор рада примећује да се у наведеним монографијама и речницима на енглеском језику, које су малобројне, указује да је исихазам кључна компонента Светосавља и Косовског завета.

2. Суботић, Миле, „Миграције Срба са простора Карловачке митрополије у Сједињене Америчке Државе крајем XIX и почетком XX века”, Богословље и духовни живот Карловачке Митрополије у оквиру 800 година аутокефалије Српске Православне Цркве: Зборник радова са Научног скупа (16 – 17 децембар 2019. Београд – Нови Сад), 110 – 121 [M 63]

Срби који су се крајем деветнаестог и почетком двадесетог века селили у Сједињене Америчке Државе, били су углавном са духовног простора Карловачке митрополије. Кандидат у овом прегледном раду сагледава личности и догађаје из поменутог периода у контексту друштвених, економских и политичких прилика са обе стране Атлантика. Он указује да су прве српске црквене структуре у Америци настале по моделу црквено-школских општина у Аустроугарској монархији, конкретно у духу *Рескрипта* из 1868. године, упркос чињеници да су Срби емигрирали због верских прогона и мађаризације. Аутор у раду појашњава како су православни Срби у Новом Свету оснивали прва друштва и црквено – школске општине током америчке Ере прогреса. Кандидат закључује да је у том процесу духовни утицај Карловачке митрополије на америчке Србе био и остао врло снажан.

3. Суботић, Миле, „Српска Православна Црква у америчким научним публикацијама у 20. веку“, Осам векова аутокефалије Српске Православне Цркве: Зборник радова са Међународног научног скупа „Осам векова аутокефалије Српске Православне Цркве (1219 – 2019): историјско, богословско и културно наслеђе“, (10 – 14. децембар 2018. Православни богословски факултет, Београд), гл. Уред. В.

Пузовић, В. Таталовић, (Београд: Православни богословски факултет Универзитета; Свети Архијерејски Синод Српске Православне Цркве, 2020), 491 – 503 [M 33]

Рад је преглед и анализа америчког виђења српске дијаспоре и Српске Православне Цркве у референтним публикацијама. Иако ова тема није значајно заступљена у америчкој библиографији, кандидат закључује да су малобројне монографије и кратке одреднице прецизне, тачне и јасне. Иако је Српска Православна Црква у Сједињеним Америчким Државама присутна дуже од једног века, она није била заступљена у академским публикацијама све до средине двадесетог века. Кандидат у наставку наводи радове аутора који су о Српској Цркви писали у научним публикацијама *St. Vladimir's Theological Quarterly* и *The Greek Orthodox Theological Review*, педесетих и шездесетих година прошлог века. Аутор примећује да се о Српској Цркви у том периоду углавном писало у ширем контексту историје помесних Цркава и канонског права. Сажета историја наше помесне Цркве, према истраживању кандидата, може да се пронађе у појединим америчким приручницима, речницима и енциклопедијама, које су објављиване крајем шездесетих и почетком седамдесетих година двадесетог века. Нешто више на ту тему су у истом периоду писали Александар Богољепов, Тимоти Вер, Томас Хопко и Џон Х. Ериксон, у својим научним монографијама. Кандидат у раду закључује да ови текстови садрже релевантне и поуздане податке о најважнијим догађајима и личностима Српске Цркве. Он још додаје да су амерички аутори српског порекла значајно допринели да представе улогу и значај Српске Цркве и српских организација у америчком друштву.

4. Суботић, Миле, „Теофан Фан Ноли, албанско-амерички јерарх, политичар и књижевник“, Саборност, XIV (2020), 177—186. [M 51]

Теофан Стилиан Ноли, познат још и као Фан Ноли, био је један од оснивача Албанске Православне Цркве у Америци. Поред тога што је био црквени поглавар, био је политичар, дипломата, писац, научник, историчар и беседник. Кандидат живот и рад епископа Нолија представља у контексту оснивања албанских црквених структура у Америци и Албанске Православне цркве у матици. Он указује да је Ноли своје

свештенослужење започео оснивањем албанских православних парохија у Америци, и том приликом постао пионир употребе енглеског као богослужбеног језика. Кандидат у раду говори о политичком ангажману Фана Нолија након балканских ратова и проглашења албанске независности, његовом повратку у матицу и улози премијера 1924. године. Користећи обимну литературу и доступну архивску грађу на енглеском језику, аутор овог истраживачког рада говори о периоду након Нолијевог повратка у Сједињене Дамеричке Државе 1932. године. Кандидат у раду примећује да је албански епископ Фан Ноли своју Цркву сматрао за ћерку Руске Православне Цркве у Америци, и закључује да је активно радио на формирању јединствене Америчке Православне Цркве до своје смрти 1965. године.

5. Суботић, Миле, „Украјинске црквене структуре у Сједињеним Америчким Државама у првој половини XX века“, прихваћен за објављивање у часопису Православног богословског факултета УБ – Богословље. [M 51]

Рад кандидата је упоредно – историјска анализа најважнијих догађаја и личности међу Украјинцима у Сједињеним Америчким Државама на почетку, и у првој половини двадесетог века, у историјском и друштвеном контексту. На основу обимне литературе и доступне архивске грађе на енглеском језику, аутор овог истраживачког рада најпре говори о досељавању Украјинаца у Сједињене Америчке Државе између 1880. и 1914. године, који су се у том периоду међусобно разликовали у погледу језика и вере. У верском погледу су углавном били подељени на православне и унијате. Емигранти са простора данашње Украјине су у Америци били принуђени да промисле и реорганизују свој верски живот. Аутор рада подвлачи да је највећи изазов за унијате био очување источног обреда у неблагонаклоном римокатоличком окружењу латинског обреда. Карпато – руски свештеник Алексије Тот (1853 – 1909) је своју заједницу вратио под окриље Руске Православне Цркве. Кандидат у раду закључује да су компликовани односи америчких Украјинаца двадесетих година прошлог века довели до стварања неколико украјинских православних и римокатоличких цркава. Вера је код америчких емиграната са простора данашње Украјине била и везивни елемент, али истовремено и фактор бројних подела.

4. Остале активности

Од избора у звање асистента на Православном богословском факултету УБ, кандидат Мср Миле Суботић је био рецензент више прилога за часопис *Богословље*, ISSN (Штампано издање) 0006 – 5714; ISSN (Online) 2560 – 4945. Рецензент је и одреднице „СЕВАСТИАН (Джексонскиј) Дабович” у *Православной энциклопедии*. Кандидат је аутор приказа зборника „Осам векова аутокефалије Српске Православне Цркве (1219 – 2019): историјско, богословско и културно наслеђе I и II”, који је прихваћен за објављивање у часопису Православног богословског факултета УБ – *Богословље*. Кандидат Мср Миле Суботић је од 2020. године учесник међународног научног пројекта Руске Православне Цркве „Православная энциклопедия“, у оквиру кога су му примљене одреднице: „Савва III, печскиј (1309-1316) ” и „Савва IV, патриарх печскиј (1354-1375) ”. Уз наставни и научно – истраживачки рад, кандидат Мср Миле Суботић активно промовише науку на радију и телевизији. Учествује у телевизијским емисијама „Студио знања“, научно – образовног програма Радио – телевизије Србије, у којима је тема Православље и историја Цркве. Учествовао је у телевизијским емисијама „Јунаци средњег века“, документарног програма Радио – телевизије Србије, које су посвећене цару Урошу, деспоту Стефану Лазаревићу, деспоту Ђурђу Бранковићу, Јелени Балшић и краљу Твртку Котроманићу. Кандидат повремено гостује у емисији „Врлинослов“ на телевизији Храм, чија је тема историја Цркве и Православна теологија. Кандидат Мср Миле Суботић је у јулу 2020. године био саговорник у Радио Слово љубве специјалу: „Нераскидиве везе Ватопеда и Хиландара“. Узео је учешће у јубиларном серијалу „Век уједињења“ у продикцији телевизије Храм, о српским патријарсима у двадесетом веку. Кандидат је био саговорник Божићне и светосавске емисије „Нови дан“ на Радију Београд 2. Учествовао је у емисији „Светосавски мислим, светосавски зборим“ на телевизији Храм у јануару 2021. године. Кандидат је као стручни консултант гостовао у студију телевизије Храм током Свете Литургије и увођења у трон новоизабраног Патријарха Српског Г. Г. Порфирија у фебруару 2021. У Емисији „Храм“ о обнови Српске паријаршије и почетку рада Богословског факултета у Београду на Радио Београду 2 у марта 2021. године, кандидат Мср Миле Суботић је промовисао нашу највишу црквену

образовну институцију. Гостовао је и уживо у Јутарњем програму Радио – телевизије Србије на Божић и Васкрс текуће године.

Мишљење и предлог комисије

Пошто је пажљиво прегледала приспели конкурсни материјал, Комисија је констатовала да Мср Миле Суботић поседује потребан степен научних и стручних квалификација у оквиру уже научне области за који се бира. Овде првенствено имамо у виду квалитет наставно – педагошких и научно-истраживачких квалификација у области за коју се бира. Кандидат испуњава све законске услове за поновни избор у звање асистента за ужу научну област Историја Цркве и то (између осталог): искуство у наставно-педагошком раду са студентима на Православном богословском факултету, у оквиру којег је држао часове вежби из Историје Српске Православне Цркве на нивоу основних академских студија; у претходне три академске године константно има високе оцене наставнopedagoшког рада исказане у студентским анкетама (2018/2019: 5,00; 2019/2020: 4,72; 2020/2021: 4,92); учешће на међународним и домаћим научним склоповима, редовна промоција науке и Православног богословског факултета Универзитета у Београду у јавности; међународна сарадња у оквиру пројекта; као и релевантне научне радове у одговарајућој научној области објављене у научним часописима и зборницима. Активно и напредно знање енглеског језика, кандидату омогућава коришћење широког опуса научне литературе, а његов дугогодишњи боравак и школовање у иностранству, додатно доприноси његовим научним компетенцијама.

На основу свега изложеног, Комисија закључује да су се стекли сви законски услови да се кандидат Мср Миле Суботић, досадашњи асистент изабран за ужу научну област Историја Цркве на Православном богословском факултету Универзитета у Београду, предложи за поновни избор у звање асистента за наведену област, по конкурсу у публикацији „Послови“, објављеном 19. маја 2021. године, као кандидат који испуњава све законске услове, па се стога с поверењем и особитим поштовањем обраћа Изборном већу Православног богословског факултета Универзитета у Београду са предлогом да

донесе одлуку о избору Мср Милета Суботића у звање асистента за ужу научну област Историја Цркве, са пуним радним временом на поменутом факултету.

У Београду,

6. јул 2021.

Чланови Комисије

Др Радомир Поповић, редовни професор
Православног богословског факултета Универзитета у Београду

Др Радомир Поповић

Др Владислав Пузовић, ванредни професор
Православног богословског факултета Универзитета у Београду

Др Владислав Пузовић

Др Ивица Чаировић, доцент
Православног богословског факултета Универзитета у Београду

Др Ивица Чаировић